

2017-02-12

Brukarrevision inom Lagersbergs äldreboende – ett pilotprojekt

Projektgrupp:

Lilli Assi, projektledare

Håkan Omberg

Harriet Lagebo

Yvonne Litzén

Lillemor Lundqvist

Metodstöd och utbildning:

FOU i Sörmland, forskningsledare Öie Umb Carlsson

Innehållsförteckning

Förord	3
Inledning/Bakgrund	3
Syfte med pilotprojektet	4
Tillvägagångssätt/Metod	4
Analys och resultat	5
• Allmänt	5
• Delaktighet och inflytande generellt	5
Mat och måltider	5
• Allmänt	5
• Smak och tillagning	6
• Trivsel vid matbordet	6
• Våningskök	7
• Delaktighet och inflytande när det gäller menyer och val av mat	8
Personlig omvårdnad	9
• Personal	9
• Kontaktperson och personlig plan	9
• Larm	10
• Omvårdnad	10
Meningsfull vardag	11
• Utevistelse	12
• Tillgång till WiFi och Internet	12
• Digital utveckling	12
Sammanfattning	12
Förslag till förbättringar	12-14
Utvärdering av tillvägagångssätt/metod	15
Tankar inför framtiden	15

Förord

Vi vill tacka alla chefer, personal och intervjuade, som bidragit med sin tid för att svara på våra frågor. Arbetet med brukarrevisionen har varit mycket givande och lärorikt och vi hoppas att resultatet av vårt arbete kommer att vara till nytta.

Inledning/bakgrund

Brukarrevision används på flera orter i Sverige för att öka brukarnas inflytande och delaktighet inom socialtjänstens olika verksamheter. Men inom äldreomsorgen har, såvitt vi känner till, någon sådan revision inte utförts tidigare

Utgångspunkten för detta projekt är den nationella värdegrunden för äldreomsorgen:

Äldre ska leva ett värdigt liv och känna välbefinnande

För att uppnå det behöver äldreomsorgen bland annat värna och respektera den enskilda personens rätt till privatliv och kroppslig integritet, självbestämmande, delaktighet och individanpassning.

Eskilstuna kommun har tagit reda på brukarnas behov och önskemål genom olika enkäter. Enkäter ger dock begränsad information om upplevelser. De behöver kompletteras med brukares berättelser av vad de anser är bra och vad som kan göras bättre.

Projektet är en komplettering och fördjupning av de undersökningar, som görs nationellt, av kommunen och utgår från hur de boende upplever sin situation.

När det gäller kunskap om upplevelsen hos de äldre att bo på ett särskilt boende har vi idag bara ytlig uppfattning. Projektet skall bidra till att fördjupa den kunskapen.

Målet med projektet har varit att undersöka de äldres upplevelse ur olika synvinklar och visa vilket inflytande och delaktighet, som gäller på ett särskilt boende i Eskilstuna kommun.

Kommunens biträdande omsorgschefer har informerat sina chefer om projektet och Lagersbergsgården har anmält intresse att delta.

Lagersbergsgården ligger i utkanten av Eskilstuna nära matbutik, skola och ett bostadsområde. Utemiljön är lummig och grönskande med möblerade uteplatser och ett asfalterat promenadstråk som slingrar sig runt hela huset. Boendet har 164 lägenheter fördelade på fyra huskroppar och är indelat i fem chefsområden, varav ett är ett demensboende.

Vi som utfört undersökningen är pensionärer, från SPF Seniorerna i Eskilstuna, med erfarenhet från olika yrken. Det ger ett pensionärsperspektiv, som också är en fördel eftersom de boende då inte är i en beroendeställning utan samtal kan föras mellan "jämlika parter".

Syftet med pilotprojektet

Syftet med pilotprojektet är att prova en metod för en systematisk undersökning av de boendes upplevelser inom områdena

- mat och måltider
- personlig omvårdnad och
- meningsfull vardag.

Brukarrevision syftar också till att ge förslag till förbättringar och därmed bidra till fortlöpande verksamhetsutveckling till nytta för de boende och förhoppningsvis även personalen.

Tillvägagångssätt/metod

För att kunna genomföra projektet behövde vi hitta ett äldreboende där det fanns chefer, som var intresserade att delta. På Lagersbergsgården anmälde sig fem chefer där fanns också ett tillräckligt urval av boende, som kunde delta i projektet. Vi bedömde att det skulle räcka med 15 intervjuer för att kunna pröva metoden.

Vi har valt bekvämlighetsurval, dvs personer som varit intresserade och kunde medverka i en intervju under 45 - 60 minuter.

Vid ett Boråd, med tretton deltagare informerade vi om projektet och vi fick genast ett positivt gensvar. Elva personer anmälde sig direkt. Sedan har vi fått hjälp av cheferna med ytterligare fem personer.

Under november månad har 16 intervjuer med boende genomförts. Av dessa var 4 (25%) män och 12 (75%) kvinnor. De intervjuade var i ålder från 60 år upp till 99 år. Snittåldern var 83 år. De hade bott på Lagersberg mellan 3 månader och tio år och med en genomsnittstid på 2 år och 7 månader.

Intervjuerna genomfördes under ca 45 minuter i samtalsform efter ett fastställt frågeformulär. Vid intervjuerna har vi varit två personer, en med huvudsaklig uppgift att ställa frågor och en med uppgift att föra anteckningar.

De intervjuade representerade olika bakgrunder och en mängd olika yrken såsom lärare, bondhustru, personalchef, smed, egna företagare, vårdpersonal, bilförsäljare, parkeringsvakt, sjuksköterska, förtidspensionär och industriarbetare.

Analys och resultat

Allmänt

Vi konstaterade att de boende betraktades som vanliga hyresgäster. I trapphusen fanns uppgift om namn och lägenhet och utanför varje lägenhet fanns namn och postlåda.

Däremot så levererade inte posten till lägenhetsdörren utan all post levereras till huvudingången och personal vid boendet fungerade som brevbärare till lägenheten.

Av integritetsskäl bör posten levereras direkt till den boendes lägenhet, eftersom det i brevtjänsten ingår leverans till postlåda.

Lägenheterna var mycket olika möblerade efter den boendes smak och tycke, dvs den boende hade bestämmanderätt över sitt hem med undantag av sängen.

Delaktighet och inflytande generellt

Vid boendet finns ett Boråd med möten var sjätte vecka. När en ny boende flyttar in får man information om rådet och en förfrågan om man vill vara med. Antalet deltagare varierar mellan 13 och 30.

Här kan man ta upp de frågor man vill. På mötet skrivs anteckningar som går till resp avdelning och till personalen. Ansvar för Borådet ligger på personalen, som arbetar på "terapiavdelningen".

Mat och måltider

Allmänt

Mat har stor betydelse för alla människor och särskilt för äldre. Bekymret för många äldre är undernäring. Aptiten påverkas mycket av dofter, upplägg på tallriken, smak och vad man vill ha för mat samt medicinering. Även sinnesstämning dvs hur man mår påverkar aptiten.

Måltiderna består av frukost, förmiddagskaffe, lunch, eftermiddagskaffe, kvällsmat och nattmacka. Därutöver frukt. Ambitionen är att nattfastan inte skall vara mer än elva timmar. Det viktiga är att få näring med jämna mellanrum för att ha en jämn blodsockerhalt. Maten serveras vid bestämda tider.

Smak och tillagning

De intervjuade var ofta missnöjda med hur maten smakade eller var tillagad. Flera saknade matdoften och möjligheten hjälpa till. Trots att de intervjuade tillhör en generation där man inte skall klaga utan vara tacksam så har de framfört kritiska åsikter. Det fanns också några som var nöjda med maten. Särskilt berömdes frukosten.

Här följer några uttalanden från intervjuerna:

"Bra frukost"

"Bra mat – vill ha mer husmanskost"

"Maten smakar inget"

"Känner sällan matdoft"

"Ibland är maten kall, ofta dålig"

"Kokta grönsakerna är ofta kalla o smaklösa (ska kokas i med salt) vill få färska grönsaker (rivna morötterna är goda!)"

"Maten är inte bra tillagad. Grönsaker skall kokas med salt"

"Saknar färska grönsaker"

"Personal bakar och serverar vid kaffet. Har inte frågat om vi vill hjälpa till"

"Matsedel ja, för en vecka, men kommer inte ihåg vad man valt. Kan inte påverka. Gillar inte utländska rätter med konstiga namn."

"Inte bortskämd, tycker den är ganska bra. Potatisplättar med lingon, saknas"

Av uttalandena kan man dra slutsatsen att man kan förbättra sättet att tillaga och att man även kan använda mer kryddor i maten. Man kan också ge möjlighet för de boende att vara mer delaktiga i tillagningen. Frukosten är den måltid man är mest nöjd med.

Trivsel vid matbordet

I matrummet har alla sina bestämda platser. Flera av de intervjuade var kritiska till detta.

Några uttalanden från de boende:

"Stökigt i matsalen. En del uppför sig som småpojkar"

”Ej trevligt vid bordet – en löser korsord och brer ut sig”

” Någon är störande en del dreglar och kladdar när de äter”

”När vi äter är det tyst ingen säger något. Man pratar inte – de hör inte.”

”Vi är samma personer vid samma bord, men några har dåligt bordsskick. Snyter sig i servetten och lägger på tallriken. Pratar vid bordet. Lite hörselskadad”

Alla klagar inte – en del tycker det är trevligt i matsalen. Och mycket trevligt dukat.

”Hur serveras och ser ut – serveringspersonalen behöver kunskaper i upplägg. Vid frukost ligger maten på tallrikskanten.”

Av uttalandena kan man dra slutsatsen att man på resp avdelning behöver bolla upp frågan om trivsel vid matbordet och ta upp frågan hur man kan förbättra den sociala miljön. Att man gör det med jämna mellanrum tex månadsvis så att de boende kan påverka sin matmiljö.

Uppläggningsen av maten är inte alltid så attraktiv vilket gör att det påverkar aptiten negativt. Vid uppläggningsen läggs ibland mat ihop som inte passar tex sylt till huvudrätt.

Det finns kostombud vid varje avdelning. Det är angeläget att de är aktiva både när det gäller att fånga uppfattning om smak och tillagning och när det gäller menyn så att en återkoppling kan göras till köket.

De behöver också säkra att de som arbetar med upplägg och servering av maten på avdelningarna får en genomgång av hur viktig maten är för äldre och att hur maten läggs upp påverkar aptiten. Det gäller särskilt persona som är vikarier.

Det finns en checklista på vad som skall göra före, under och efter måltiden – en påminnelse om den behöver ske då och då på arbetsplatsträffar eftersom det kan ge de boende en bättre matmiljö.

Våningskök

Finns på varje våning. Vid intervjuerna framkom att det sällan används till bakning, vilket flera uttryckte önskemål om. De flesta boende har varit vana vid köksarbete och saknar det. Bland boende finns ofta stor kompetens för att kunna tex göra smörgåstårter och baka.

Det är endast i ett av husen, där våningsköket får användas. I de andra köken anges att köken inte får användas av hygieniska skäl. Enligt kostchefen kan mottagningsköken användas för enklare tillredning.

Vår uppfattning är att de borde kunna användas för enklare tillredningar för att skapa trivsel och luktsensationer. Det ger också en känsla av stolthet att kunna klara av det som man gjort i alla år och bidrar till en meningsfull vardag.

Det finns möjlighet för de boende och personal att tillsammans baka i "terapin". Informationen till de boende om denna möjlighet behöver förbättras.

Delaktighet och inflytande när det gäller menyer och val av mat

De boende har inte möjlighet att påverka menyn. Det görs av en menygrupp, som består av stadens kökschefer och kostombuden. Målsättningen är att ett av två lunchalternativ och dessert skall vara samma i samtliga kommunens äldreboenden.

Alternativ 2 vid lunch bestäms lokalt efter boendens önskemål. De boende kan komma ner i köket, lämna lappar till personalen på avdelningarna. Har man önskemål kan man ta upp det i Borådet. I Lagersberg är det husmanskost som gäller.

Menyn sätts upp på anslagstavla eller i matrummet.

De allra flesta boende vi intervjuat är missnöjda med att de måste lämna sin beställning tre veckor innan maten kommer på tallriken, eftersom att de aldrig kommer ihåg vad de beställt när maten skall serveras. Det verkar hänga ihop med kökets beställningsrutiner- de beställer råvaror tre veckor innan tillagningen.

Enligt uppgift kan de ändra sin beställning senast dagen innan kl. 13.30. Ändringen läggs in av personalen på avdelningen. Det verkar som att de boende inte känner till detta, eftersom personalen inte frågar om en ändring skall ske. En ändring innebär dubbelarbete för personalen. Beställningsrutinerna behöver ses över.

Avdelningarna är ansvariga för beställningen av antalet portioner. För varje portion finns en portionsviktlista i gram för alla råvaror. Beroende av hur mycket de boende äter normalt kan man öka eller minska antalet portioner.

Det förekommer mycket litet svinn i köket utan det mesta av svinnet uppkommer vid avdelningarna. Man väger det som inte går åt och resterna går till biovärme. På avdelningarna skulle man sätta mål på hur mycket svinnet kan minska.

Det känns inte bra att Eskilstuna som miljökommun fortsätter på detta sätt. Vi fick exempel där man nyligen serverade pasta med köttfärssås och där hälften fick slängas på avdelningen.

När det gäller menyerna behöver en översyn göras av på vilket sätt de boende kan få mer inflytande över menyerna och en översyn behöver också göras när det gäller beställningsrutinerna för de boende. Tiden mellan val och måltid behöver kortas.

Ett alternativ skulle kunna vara att man inrättade en restaurang med tex buffé eller med valet att kunna beställa en vegetarisk rätt, en fiskrätt och en köträtt. Det skulle ge större valmöjlighet och möjlighet att träffa andra personer än de man råkar bo som grannar med. Då skulle man kunna ha flexibla tider för måltiderna tex 8-10 för frukost, 12-15 för lunch och 17-20 för kvällsmat.

Personlig omvårdnad

Personal

De allra flesta intervjuade tyckte att personalen var snälla och hjälpsamma och serviceinriktade. Men flera av de boende uttryckte att det finns språksvårigheter. Språkförståelsen är viktig för att förstå vad den boende vill ha på sig och hur man vill bli duschad och tvättad.

Vid anställning på ett äldreboende behöver högre krav ställas på kunskaper i svenska språket – högre än man har idag. Även kunskap om seder och bruk behöver utvecklas.

”Vill ha fast personal - nu många nya och ofta kort praktiktid - ska vara utbildad personal. Många invandrare - svårt förstå och annan kultur och vanor” är ett exempel från en av intervjuerna.

Om de boende skulle ha klagomål på personalen, tar man kontakt med avdelningschefen sade man under intervjuerna.

Kontaktperson och personlig plan

Kontaktpersonen är en nyckelperson som är mycket viktig för de boende. De allra flesta är nöjda med sin kontaktperson, endast någon enstaka klagade. Kontaktpersonen är knuten till vissa lägenheter. Skulle personkemin inte fungera så kan ett byte göras.

Kontaktpersonen har till uppgift att utforma levnadsbeskrivning och genomförandeplan. Den personliga planen ligger i ett system och ses över vid behov men minst en gång per halvår. Kontakt med anhöriga ingår också i uppgiften. Kontaktperson ansvar för fickpengar – man brukar ha 1000 kr för taxi, fotvård etc. Om kläder behöver köpas tas kontakt med anhöriga.

Flera av de boende var okunniga om genomförandeplanen och vad som gällde för den egna personen. Mer kommunikation behövs här.

Vi har dragit slutsatsen att systemet kontaktperson fungerar bra och att det är viktigt att ha någon person, som man kan utveckla en relation med. Med hänsyn till att det finns en hel del vikarier på boendet är kontaktpersonen viktig för kontinuiteten.

Larm

När det gäller larm upplevde de intervjuade att det kunde ta upp till tio minuter innan någon personal visade sig - särskilt på helgerna. De intervjuade hade ofta stor förståelse för att det kunde ta tid, speciellt under helgerna. Men det förekommer också handhavandefel att larmet återställs och ingen kommer.

Vid larm tillämpas Socialstyrelsens regler – svar på larm skall ske skyndsamt.

I alla lägenheter finns en högtalare. Personalen har en mobil i fickan så de hör larm och kan på den se från vilket rum larmet kommer. Om de då bedömer att det måste dröja innan de kan gå in till den som har larmat, så kan de ringa in på högtalaren och fråga vad larmet gäller. Den boende kan då svara även om man ex vis ramlat och ligger på golvet. Får man inget svar är ju det ett observandum att det är bråttom att kolla upp.

De har ofta fler larm samtidigt och får då prioritera i vilken ordning man ska agera.

Genom att man har högtalare och personal kan ha en muntlig kontakt med den boende så fungerar larmfunktionen trots att man kan få vänta vid några tidpunkter. Men man måste säkra upp att all personal vet hur larmfunktionen fungerar

Omvårdnad

De flesta duschade en gång i veckan och var mycket nöjda med det.

Här är några uttalanden från intervjuerna:

”Får bestämma när jag vill gå och lägga mig – vid 21-tiden”

”Vid sju/åtta-snåret brukar de lägga mig. Hemma kunde jag vara vaken till 10”

”Ibland vill jag sova längre och då går jag inte upp och äter frukost”

Uttalandena visar att man har respekt för den äldres vilja och synpunkter när det gäller uppstigning och nattning.

Man fick hjälp av personalen att boka tid för hårvård, nagelvård. Men man saknade möjlighet till massage.

Meningsfull vardag

På boendet finns en avdelning som kallas "Terapin". Vi reagerade på benämningen, som associerar till behandling av hälsoproblem såväl av kroppsliga som psykosociala besvär.

Vi uppfattade att det inte handlar om behandling utan deras uppgift är att anordna aktiviteter för de boende under måndag till fredag. Ett riktigare namn borde vara Aktivitetscenter eller något liknande

De flesta intervjuade var nöjda med de aktiviteter, som erbjöds vare sig det handlade om bingo, gymnastik, hobbyverksamhet, bakning, andaktsstunder, underhållning eller fester. I sina lägenheter tittade de mycket på TV.

Men helgerna upplevs av de flesta boende som långsamma, tråkiga. och ensamma

Från de intervjuade fick vi en hel del förslag på aktiviteter, som de skulle vilja göra tex göra smörgåstårter, bakning, bokklubb mm. De tog också egna initiativ tex filmvisning

"Vill starta matlagningsgrupp (6 st). Handla på fredag, laga på lördag, festmåltid på söndag. Men köket tvekar på grund av hygien"

"Placera yngre på en avdelning för att kunna prata och se på TV tillsammans och lyssna på musik som växt upp med"

Musikaktiviteter är bra för minne och bra för kropp och själ. Borde utvecklas och vara många eftersom de flesta har någon relation till musik.

Att ha aktiviteter varje dag kräver att man ser över personalens arbetstider. Ett annat alternativ är att man utvecklar ett samarbete med civilsamhället. Här finns en potential för utveckling med föreningar av olika slag, kyrkan och andra. För de boende skulle det innebära att helgerna skulle bli ett lyft.

Flera ville gå på fotbollsmatcher, gå på bio och restaurang – något som inte ingår i kommunens åtagande. Men genom att använda de volontärer som finns på tex frivilligcentralen skulle detta kunna förverkligas.

Utevistelse

Alla boende skall erbjudas utevistelse varje dag. Med utevistelse menas också att sitta på balkongen.

Flera av de vi intervjuade klarade sig själv med permobil, rullstol etc att ta sig till ICA eller gå en runda runt huset.

Några uttryckte:

"Ut oftare - svårt få någon hjälp - blir trött - måste ha rullstol"

"Vill ut mera ibland - natur o änkeföreningen"

Vi drar slutsatsen att flera vill komma ut oftare, men de vill inte ställa till besvär eftersom de har rullstol och behöver hjälp.

Flera har inte varit ute på länge. Utevistelse är också årstidsbundet -fler på vår, sommar och höst och färre på vintern.

Eftersom utevistelse är en hälsofråga är det viktigt att personalen motiverar eller säljer in en utevistelse Det finns inget dåligt väder bara dåliga kläder!

Tillgång till Wifi och Internet

Av de 16 som intervjuades var det endast två som hade privat Wifi- anslutning.

Det finns fiber i huset, men det är upp till varje boende att ansluta sig eller skaffa trådlöst bredband.

TV-utbudet innehåller bara baskanaler. Vill man ha fler får man teckna eget abonnemang

Digital utveckling

Vi föreslår att man under 2017 tar fram en plan för digitalisering och också startar ett digitaliseringsprojekt.

Den del, som kostar minst och skulle kunna genomföras under året är användningen av surfplattor på Lagersbergsgårdens äldreboende. Man skulle välja ut några undersköterskor, som får lära sig både teknik och hur man kan arbeta med de äldre i vardagen med surfplatta som en aktivitet. Då kan man anpassa aktiviteten efter de äldres behov och intressen, även för dementa. Det finns goda erfarenheter av detta i andra kommuner.

Det skulle innebära att världen öppnar sig för den boende samtidigt som livskvalitén ökar. Den blir ett naturligt kommunikationshjälpmedel mellan den boende och personal, anhöriga och vänner.

Cheferna på Lagersberg är mycket positiva till detta och som seniorer, skulle vi kunna vara medhjälpare till personalen. Vi föreslår att man under året testar detta på några avdelningar.

I planen skulle man kunna titta på virtuell cykling. Personen trampar på en cykel och framför ögonen visas tex den gata som personen är född på. Duocykling där en boende och en personal är ute och cyklar. Digitala träningsprogram som visas på storskärm både för rullstolsbundna och andra är också en möjlighet.

Andra möjligheter borde också undersökas tex att införa en särskild solhörna, där man kan sitta i en vilstol och uppleva solljus, värme och virtuellt se en badstrand

Sammanfattning

Det finns många saker som är bra på Lagersberg:

- respekten för de gamlas egna vilja
- den personliga omvårdnaden
- kontaktperson för varje boende
- larmrutiner
- aktiviteter är omtyckta
- god frukost

Men man behöver utveckla dialogen och informationen till de boende och fånga upp ännu mer hur man vill ha det i sin vardag speciellt när det gäller mat och hur man kan göra helgerna mer innehållsrika. Det skulle påverka de äldres inflytande och delaktighet mer än idag.

Det skulle kunna ske genom månatliga” Boråd ”på varje våning och där alla på våningen deltar. Det centrala Borådet skall vara kvar med en mer övergripande funktion och koordinator för Boråden/våning.

Av integritetsskäl bör posten levereras direkt till den boendes lägenhet, eftersom det i brevtjänsten ingår leverans till postlåda. Man behöver undersöka varför så inte sker.

Förbättringar mat och måltider

- Diskutera med de boende med jämna mellanrum om matmiljön och hur de kan påverka den genom aktiva kostombud.
- Förbättra sättet att tillaga och använda mer kryddor i maten.
- Gör de boende mer delaktiga i tillagningen – tex bakning
- Öka personalens kunskaper om matens betydelse för äldre och vilken mat som passar ihop samt hur viktig uppläggningsen är.
- Påminna på arbetsplatsträffar om den checklista som finns vad som skall göras före, under och efter måltiden.

- Informera de boende att de tillsammans med personal kan använda köket i "terapin" både för bakning och enklare matlagning., Undersöka om tillagningsköken kan andas av de boende för enklare tillredningar.
- Förändra beställningsrutinerna för de boende så att tiden mellan beställning och maten på tallriken minskas från dagens tre veckor.
- Öka de boendes möjlighet att påverka menyn
- Sätt mål på att minska svinnet och följ upp löpande
- Inrätta en restaurang med flexibla mattider och med fler möjligheter att välja rätter tex en kötträtt, en fiskrätt och en vegetarisk rätt eller en buffé.

Personlig omvårdnad

- Vid anställning på ett äldreboende behöver högre krav ställas på kunskaper i svenska språket – mycket högre än man har idag så att de boende kan göra sig förstådda. Kunskaper om seder och bruk är också viktigt
- Information om den boende tex till vikarier och personal vid skiftbyte kan förbättras.

Meningsfull vardag

- Avdelningen "terapin" behöver byta namn till Aktivitetscenter eller Hobbyverksamhet för att inte ge felaktiga associationer. En namntävling?
- Från de intervjuade fick vi en hel del förslag på aktiviteter, som de skulle vilja göra tex göra smörgåstårter, bakning, bokklubb mm. Behöver utvecklas
- Fler musikaktiviteter behöver införas – de flesta har någon relation till musik
- Helgerna upplevs av de flesta boende som långsamma, tråkiga och ensamma. Detta är ett viktigt område att åtgärda antingen genom att ändra personalens arbetstider eller att utveckla ett samarbete med föreningar av olika slag, kyrkan och andra. Här finns en stor potential och skulle ge de boende något utöver det vanliga på helgerna.
- Utveckla användningen av volontärer från tex Frivilligcentralen så att de som vill gå på fotbollsmatcher, gå på bio och restaurang får möjlighet till det.
- Motivera personalen att sälja in utevistelse till de boende även på vintertid.

Digital utveckling

Vi föreslår att man under 2017 tar fram en plan för digitalisering av äldreboendet och också startar ett digitaliseringsprojekt.

Utvärdering av tillvägagångssätt/metod

Det fungerade bra pensionärer intervjuade pensionärer Man vågade öppna sig och uttrycka sina åsikter, då inget beroendeförhållande fanns.

Metoden lyfter fram viktiga saker som man inte alltid tänker på. Nya ögon ser olika lösningar och identifierar förbättringsområden.

Regelbundna brukarrevisioner kan bidra till att kommunen får bättre kunskap och är bättre rustad inför kommande utmaningar.

Tankar inför framtiden

Inom en tioårsperiod kommer många 40-talister att behöva vård- och omsorg. En generation med andra krav och förväntningar. Det är människor, som är vana att resa, vana att äta mat från olika delar av världen, många vegetarianer, vana att vara ute dagligen och träna både i grupp och med en personlig tränare.

Vilka krav kommer de att ha när det gäller valfrihet och gemenskap? Och möjlighet till sysselsättning? Idag är de flesta friska men vad händer när man är i behov av omsorg?